



## Zprávy, informace, oznámení

## UP připravuje založení vědecko-technického parku

Univerzita Palackého začala připravovat projekt na založení vědecko-technického parku (VTP UP), jenž by měl podpořit ty aktivity zaměstnanců, které usnadní co možná nejrychlejší transfer vynikajících vědeckých a technických poznatků jednotlivců i badatelských týmů UP do praxe. UP hodlá tímto způsobem podporovat zejména transfery originálních a špičkových technologií a technologických řešení, ale i poradenskou, informační, výchovnou a právní činnost na vysoké organizační a technické úrovni. Cílem parku bude rovněž vytvořit inovační strukturu nového typu (nová u nás, avšak běžná ve světě) k realizaci zásadních technologických změn vedoucích ke zvýšení produktivity výrobních procesů a zaměstnanosti v regionu. ÚP získala v tomto směru podporu vedení města Olomouce. Vznik a fungování parku by mělo finančně zabezpečit Ministerstvo průmyslu.

Park bude mít zpočátku spíše funkci podnikatelského inkubátoru, která bude spočívat ve vytváření optimálních podmínek pro fungování nově se utvářejících firem, např. formou nízkých nájmu (200–300 Kč/m<sup>2</sup>/rok), grantové pomoci nově zakládaným firmám ze zvláštního fondu VTP UP, možnosti využívání informačních technologií UP, odpuštění nájemného na 1–3 roky atp.

Vzhledem k blížícímu se termínu založení vědecko-technického parku UP proto vedení UP v dostatečném časovém předstihu tímto informuje zaměstnance o potenciální možnosti vstoupit do VTP UP. Pro vstup bude nezbytné vlastnit minimálně živnostenský list s předpokládaným druhem činnosti a promyšlený záměr (2–3 stránkový podnikatelský, výzkumný či jiný). Je nezbytné si rovněž promyslet požadavky na pronajímané prostory (m<sup>2</sup> pronajímané plochy, požadované elektro-, vodo- a další instalace).

Vypsání výběrového řízení na obsazení prostor v budovaném VTP se předpokládá do

konce října. Ve stejném termínu bude vypsáno řízení i pro ostatní soukromé subjekty z Olomoucka, které provádějí výrobní, výzkumnou a vývojovou činnost v následujících oborech:

1. chemické technologie a nové materiály,
2. špičkové průmyslové technologie a technika,
3. biomedicinské a farmaceutické technologie,
4. informatika,
5. mikroelektronika, měřicí technika a softwarový vývoj.

Zaměstnanci UP budou mít při výběrovém řízení přednost. Výše definované obory budou průběžně upřesňovány radou VTP. Budou podporovány pouze menší soukromé firmy, jejichž výrobní či badatelská činnost má blízko k výzkumné koncepci UP.

Doc. M. Strnad, CSc.  
PřF UP

## Upozornění redakce

Upozorňujeme, že v důsledku havárie počítačové sítě Rektorátu UP byly ztraceny všechny příspěvky a texty zaslané do redakce Žurnálu UP elektronickou poštou. Ze stejného důvodu nemá redakce k dispozici ani příspěvky, které v minulosti obdržela pouze na disketách; obsah tohoto čísla tvoří proto pouze ty texty, které redakce obdržela v tištěné podobě nebo ty, které byly v redakci při přijetí vtištěny, případně zanechány i s disketou.

Všechny autory příspěvků a žádosti o zveřejnění textů, kteří do redakce zaslali své příspěvky elektronickou poštou či dodali pouze ke zkopírování, proto prosíme, aby své příspěvky redakci poskytl znovu, a to osobně nebo vnitřní poštou na disketách ve formátu Word.

Děkujeme za pochopení.

Redakce Žurnálu UP

## Konference o úloze osobností v dějinách politických stran

Katedra politologie a evropských studií FF UP ve spolupráci s Historickým ústavem AV ČR v Praze a Historickým ústavem FF MU v Brně pořádá ve dnech 19. – 20. 10. 1999 v prostorách Katedry politologie a evropských studií FF UP, Krížkovského 12 od 9,30 hod. vědeckou konferenci na téma *Úloha osobností v dějinách politických stran na území českých zemí a Československa v 19. a 20. století*.

Pro dvoudenní jednání je připraveno téměř čtyřicet příspěvků, které kromě zástupců po-

řádajících institucí přednesou jak vědečtí pracovníci z ostatních českých vysokých škol (FF UK v Praze, UJEP z Ústí nad Labem, JU z Českých Budějovic) a odborných pracovišť (Archivu NM, Státního okresního archivu v Třebíči), tak zahraniční hosté, např. D. E. Miller z University of West Florida a šest pracovníků Historického ústavu SAV v Bratislavě.

-raf-

## Ze zasedání Akademického senátu UP

Jak jsme již informovali v předchozím čísle Žurnálu UP, sešel se ve středu 29. 9. Akademický senát UP, aby projednal harmonogram volby rektora a doplňovacích voleb do AS UP.

V další části jednání vyslechl AS UP zprávu Legislativní komise (LK) k návrhům změn ve statutech PřF a FTK UP a ve Studijním a zkušebním řádu UP. Po následné diskusi ke stanoviskům fakult, LK a AS UP senátoři schválili návrh úprav Statutu FTK UP a Studijního a zkušebního řádu; ke Statutu PřF UP se AS UP vyjádří po předložení nového stanoviska LK k zamítavému postoji PřF k navrhovaným změnám.

Plánované volby člena předsednictva, člena sněmu, člena studentské komory (včetně náhradníka) Rady vysokých škol odložil AS UP na příští zasedání; do té doby by měla být známa stanoviska kandidátů na tyto funkce.

V průběhu projednávání témat ekonomické rubriky informovala předsedkyně Ekonomické komise (EK) AS UP PaedDr. L. Ludíková, CSc., o jednání s kvestorem UP ing. J. Jirkou. Na základě předložených informací a materiálů a po diskusi v plénu členové AS UP schválili na doporučení EK návrh projednat výsledky hospodaření za období I–IX na příštím zasedá-

ní AS UP. Dále AS UP vrátil k dalšímu zpracování návrh na investiční akce UP a schválil *Katalog činnosti* (verze 6), kterým se doplňuje mzdový předpis UP.

V další části jednání seznámila doc. I. Fialová členy AS UP s postupem práce pracovní skupiny, která pod vedením doc. J. Schulze usiluje o nalezení optimálního způsobu rozdělování státní dotace na UP. Jak uvedla, skupina doposud dospěla k několika pracovním závěrům (např. dotace na tvůrčí výkon by měly být rozdělovány přesně podle vzorce MŠMT; měly by být zrušeny tzv. korekce studentů aj.), její práce však dále pokračuje detailním rozбором možnosti úspor v rámci jednotlivých univerzitních jednotek, zvláště pak Rektorátu UP a IC UP (další informace k naplnění činnosti pracovní skupiny viz *Na aktuální téma*, str. 3).

V souvislosti s přípravou modelu rozdělování státní dotace upozornil rektor UP prof. L. Dvořák, CSc., na skutečnost, že podle posledních informací na MŠMT bude letošní státní dotace oproti loňskému roku snížena.

Příští zasedání Akademického senátu UP, které bude věnováno volbě rektora UP, se uskuteční 3. 11. 1999.

-mav-

## Havárie počítačové sítě Rektorátu a FF UP

rucha serveru. Současně probíhají práce na záchraně alespoň některých dat a na zajištění nového diskového pole.

V současné době jsou zálohována data na fakultních serverech a zachována zůstala i celouniverzitní databáze ekonomiky a řízení školy. Odpověď na otázku, zda se přece jen podaří obnovit uživatelská data na počítačové síti, bude známa během příštích 14 dnů, do konce

prvního říjnového týdne by měl být zprovozněn rektorátní server a server FF UP. Ke ztrátě nových dat elektronické pošty a dat, které jsou v současné době doručována uživatelům tohoto serveru, nedojde, neboť jsou uchovávána ve frontě hlavního poštovního počítače UP a budou uživatelům zpřístupněna po zprovoznění počítačového serveru.

-mav-

## Jen několik řádků

## Prostředek a cíl

Rektor UP prof. L. Dvořák zdůraznil, že nás čekají čtyři důležité úkoly:

- vypracovat systém hodnocení kvality vědecké práce a výuky,
- formulovat strategický záměr vývoje UP,
- zavést sebeevaluační systém,
- ujasnit koncepci dalšího rozvoje a celkového směřování univerzity (ŽUP č. 1, s. 1).

Začít by se mělo tím posledním úkolem, protože přijmeme-li za koncepční cíl rozvoje směřovat UP ke standardu západoevropských univerzit, pak ostatní úkoly jsou prostředkem k jeho dosažení a musí být tomuto cíli nutně podřízeny.

Bylo by riskantní vymýšlet metody hodnocení kvality a principy strategického vývoje izolovaně od světa zahraničních zkušeností. To by se mohlo lehce stát, že se nám o zkvalitnění fakult a univerzity na evropskou úroveň bude dalších deset let jen zdát. Doufejme, že to nehrozí, protože naše univerzita je na mnoha pracovištích velmi otevřená mezinárodnímu světu vědy a kultury a ti lidé tam mají citlivost i schopnost upevnit si v něm své postavení. Mají výsledky na evropské úrovni, jenže jsou málo slyšet, jako by k evaluacím, koncepcím a směřování neměli co říci. Kdo jiný ale může vpustit svěží vítr do naší univerzitní obce a pohnout kormidlem? Teď je k tomu příležitost.

V Žurnálu UP budou příspěvky od autorů s praktickou zahraniční zkušeností určitě velmi vítány.

M. Hejtmánek

Dokončení ze str. 1

## Zprávy, informace, oznámení

## Hodnocení vnitřních grantů UP za rok 1998 (dokončení)

Dva milióny korun vydělila Vědecká rada UP na vnitřní granty pro rok 1998. I v tomto čísle Žurnálu UP pokračujeme v přehledu výstupů z těchto grantů podle příslušnosti k jednotlivým fakultám:

## Právnická fakulta (dokončení)

2. **Mgr. Michal Malacka:** *Seminární týden zahraničních profesorů – TU Dresden*

Přidělena částka: 50 tis.

## Výstup:

Malacka, M.: *Zustand der Tschechischen Gesellschaft*, Výroční sborník spolupráce TU Dresden a UP v Olomouci.

## Pedagogická fakulta

1. **Mgr. Miloš Mlčoch:** *Specifika jazyka sportovní žurnalistiky v regionální a v celostátní měřítku*

Přidělena částka: 60 tis.

## Výstup:

Mlčoch, M.: *K některým aspektům jazyka psané sportovní žurnalistiky*, miniskriptum, Středisko distančního vzdělávání FF UP v r. 1999

Mlčoch, M.: *K některým specifickým rysům titulku ve sportovní žurnalistice*, vyjde ve sborníku *Varia VIII*, vydá Slovenská jazyková spoločnosť pri SAV v r. 1999.

Mlčoch, M.: *Vývoj české žurnalistiky po r. 1945 a její reflexe v lingvistice*. *Varia VII*, Bratislava 1998, s. 107–106.

Mlčoch, M.: *Titulek ve sportovní žurnalistice*, *Studia philologica 8*, Vydavatelství UP 1999.

2. **Michaela Vlachová:** *Soustředěný sochařský seminář*

Přidělena částka: 11 tis.

## Výstup:

*Organizace sochařského sympózia* (desetidenní setkání, vernisáž 1. března 1999)

3. **Mgr. Iveta Grofková:** *Možnost seberealizace dětí se zdravotním postižením v zájmové činnosti*

Přidělena částka: 13 tis.

## Výstup:

*Příprava a publikace Informačního registru volnočasových zájmových aktivit pro děti se zdravotním postižením.*

## Fakulta tělesné kultury

1. **MUDr. et RNDr. Tomáš Brychta:** *Variabilita srdeční frekvence jako pomocná diagnosticko-prognostická metoda u pacientů se syndromem závislosti na alkoholu*

Přidělena částka: 50 tis.

## Výstup:

Brychta, T., Stejskal, P., Retek, T., Šlachta, R.: *Vliv alkoholu na autonomní nervový systém sledovaný pomocí spektrální analýzy variability srdeční frekvence*. In: Sborník referátů z 2. Studentské vědecké konference v oboru kinantropologie. Olomouc 1998. V tisku.

2. **RNDr. Miroslava Přidalová:** *Využití metody elektroforetické aktivity buněčných jader bukalního epitelu pro hodnocení biologického věku organismu*

Přidělena částka: 50 tis.

## Výstup:

Přidalová, M., Bražinová, K., Mičová, R.: *Methodological procedures of evaluating the electrophoretic activity of the buccal epithelium nuclei*. Sborník z 1. konference „Methodological Aspects of Researches in the Field of EMN“, AWF, Poznaň 1998, s. 32–36.

Riegerová, J., Přidalová, M., Mičová, R.: *A contribution to the evaluation of the electrophoretic activity of the buccal epithelium cell nuclei in students of the Palacký University in Olomouc*. Tamtéž, s. 41–49.

Riegerová, J., Přidalová, M., Bražinová, K.: *Observing the electrokinetic qualities of the buccal epithelium cell nuclei of sportsmen before and after physical strain*. Tamtéž, s. 49–55.

## Audiovizuální centrum IC

1. **Mgr. Jiří Vrba:** *Televizní dokument o vědeckovýzkumné práci SLO a Katedry optiky PřF UP*

Přidělena částka: 41 tis.

## Výstup:

*Televizní dokument o vědeckovýzkumné práci SLO a Katedry optiky PřF UP*

-red-

## Plavecká soutěž měst

Oddíl plaveckých sportů Sportovního klubu UP ve spolupráci s FTK pořádá ve středu 13. října v době od 15.00 do 18.00 hodin na Plaveckém stadionu plaveckou soutěž měst na 500×100 metrů. Přijďte si zdarma odplavat 100 m, a zjistit tak svou plaveckou kondici!

-ldv-

## Oprava

V minulém čísle Žurnálu UP jsme v textu *Nových 342 ubytovacích míst* nesprávně uvedli, že termín zahájení oprav dalšího objektu v neředinské lokalitě je dohadován nejdříve na začátek roku 2001. Tento termín se však podle upozornění kvestora UP vztahuje k etapě dokončení prací, které již byly zahájeny.

-mav-

## Na aktuální téma

## Jakým způsobem bude rozdělena státní dotace?

Na zasedání Kolegia rektora UP, které se uskutečnilo 24. 6. 1999, byla na návrh rektora UP ustavena pracovní skupina, která se má zabývat vytvořením modelu rozdělování státní dotace na UP (viz také Žurnál č. 1/9, s. 4). Ke zdůvodnění tohoto kroku přispěly především dosavadní několikaleté zkušenosti z jednání jednotlivých grémií (rektor s děkány, kvestor s tajemníky) o rozdělení státní dotace a tvorbě rozpočtu UP, jejichž výsledky obvykle nezaručují, aby Akademický senát UP včas a bez větších komplikací schválil celkový rozpočet univerzity.

Vytvořením pracovní skupiny, jejíž složení prochází napříč jednotlivými složkami a orgány univerzity (kromě tajemníků fakult, kvestora a prorektora UP jsou v ní zastoupeni také členové Akademického senátu UP), by mělo být dosaženo shody v pohledu na organizační strukturu jednotlivých složek a pracovišť univerzity, na jejich funkci a význam pro chod školy včetně vymezení nutných nákladů na jejich činnost. Všeobecně akceptovaný model způsobu rozdělování státní dotace a tvorby rozpočtu podle předem stanovených a přijatelných pravidel by měl být ve větší či menší míře přijatelný pro všechny složky univerzity a proces schvalování rozpočtu by se tímto způsobem měl výrazně zefektivnit.

Podle informací prorektora UP doc. J. Schulze, který stojí v čele této pracovní skupiny, je hlavní pozornost zaměřena na ty otázky a problémy, které jsou pro schvalování rozpočtu v Akademickém senátu UP předmětem nej-

## Stručně

V pátek 1. 10. se na Katedře teorie a dějin dramatických umění FF UP uskutečnila přednáška doc. M. Plešáka na téma *Divadelní dramaturgie*.

\*\*\*

V úterý 5. 10. vystoupil v aule Filozofické fakulty UP *hudební soubor Ensemble Bartók* ze Santiaga de Chile. Na programu koncertu, který uspořádala Univerzita Palackého ve spolupráci s Ministerstvem zahraničních věcí Chile a Universidad de Chile, zazněla díla z tvorby G. Rifa, J. Vičara, A. Piazzolly a dalších.

\*\*\*

Pod záštitou předsedy VSMO doc. J. V. Musila, CSc., proběhl ve Vlastivědném muzeu Olomouc 6. 10. *vzpomínkový seminář* při příležitosti životních výročí P. prof. PhDr. et ThDr. Petra Metoděje Habáně OP.

\*\*\*

Centrum pro srovnávací kulturní studia FF UP uvede v pondělí 11. 10. V 16.45 *přednášku prof. M. Chapmana* (University of Natal, South Africa) na téma *The Problem of Identity: South Africa, Storytelling and Literary History*.

-mav-

## Nabídka zimní rekreace

Správa kolejí a menz UP nabízí volná místa k vánočnímu pobytu v rekreačním středisku v Horním Údolí v termínu od 26. 12. 1999 do 2. 1. 2000 za velmi příznivé ceny. Zájemci se mohou urychleně hlásit na telefonním čísle 068/522 60 57.

-red-

častějších neshod – efektivitu centrálních jednotek, tj. pracoviště Rektorátu UP a Informačního centra UP, organizační struktura fakult je posuzována jen okrajově.

V průběhu několikátýdenní práce (první schůzka proběhla 20. 7. 1999 a od té doby se skupina schází pravidelně téměř každý týden) shromáždí členové pracovní skupiny nejrušnější podklady pro identifikaci případných duplicitních činností realizovaných souběžně na RUP a fakultách a možnosti organizačních změn, které by vedly k úspoře finančních prostředků. Zvažují, jakým způsobem by měla být hrazena činnost těch oddělení RUP a IC UP, jejichž služby využívají fakulty velmi nerovnoměrně, které z těchto činností si jednotlivá univerzitní pracoviště zajišťují sama a jak v těchto případech jejich „samostatnost“ zatěžuje administrativu fakulty. Činnostmi RUP byly přitom pomoci vytvořené klasifikační škály posuzovány podle toho, zda jsou nutné ze zákona, zda jsou zdůvodnitelné na celoškolské úrovni, zda jde o služby nadstandardní či zda je lze řešit smluvně s vnějším subjektem.

Jedním z výrazných přínosů práce skupiny by podle slov doc. J. Schulze mělo být odstranění „pocitových záležitostí“, tj. často jen nejasné představy fakult o fungování centrálních jednotek, které by bylo možno korigovat věcnými, detailně doloženými informacemi o jejich činnostech, výnosech a nákladech. Podle jeho přesvědčení budou moci fakulty

Dokončení na následující straně

## Události

### Nový slavistický obor



Na Katedře slavistiky bylo dne 28. září 1999 přestřižnutím pásky děkanem FF UP doc. V. Rehanem otevřeno oddělení ukrajinistiky. Tak vedle rusistiky a polonistiky vznikl nový slavistický obor.

Ukrajinština se již delší dobu přednáší na katedře jako druhý slovanský jazyk. Před dvěma lety byla akreditována jako obor, ale z různých důvodů nebyla výuka zahájena. Teď se situace změnila a od příštího studijního roku přibude nový studijní obor – ukrajinská filologie. Tento obor, který je velmi aktuální jak z hlediska odborné vědecké, tak i z hlediska svého společenského uplatnění, už funguje na Masarykově univerzitě v Brně. Zájem o ukrajinštinu je velký. To je pochopitelné: v současné době provádí nedávno vzniklý samostatný

ukrajinský stát politiku ukrajinizace politického a kulturního života, což zvyšuje význam ukrajinštiny jako státního jazyka a prostředku mezistátních jednání.

Transformace společensko-politické a hospodářské sféry vyžaduje i změny v jazykové přípravě odborníků v tradičních filologických oborech. Proto je příprava filologů více orientována na výuku odborného stylu, který odráží aktuální jazykové potřeby dnešní společnosti, tlumočnictví a překladatelství. Vzhledem k tomu jsou pro realizaci nového studijního programu vytvořeny jak nezbytné teoretické předpoklady, tak především příslušné učební materiály. K nim patří zejména *Ukrajinско-české dialogy. Jazyková etiketa* (Olomouc 1996), *Česko-ukrajinské dialogy. Jazyková etiketa. Vzory dokumentů* (Brno 1998), *Ukrajinština – vážně i vesele* (Olomouc, v tisku).

Prof. J. Anderš, FF UP  
Foto A. Jankovský

### Výstava ve Zbrojnici

Dnes končí v Galerii UP v tereziánské Zbrojnici výstava na počest zemi holandské v duchu *foto(a)grafickém*, na níž byly od 27. 9. k vidění grafiky Marty Klimešové (především linoryty a lepty) a fotografie Jana Škraňka. Kromě typických holandských větrných mlýnů, kanálů a tulipánů na nich byly zachyceny také méně známé scenérie – vesnické kostelíky, doky, moře či atmosféra pouličních kaváren.

-raf-



V pondělí 4. října se za přítomnosti novinářů uskutečnila v zasedací síni PdF UP na Žižkově náměstí společensko-přezentační akce, jejímž protagonistou i moderátorem v jedné osobě byl senátor prof. PhDr. F. Mezihorák, CSc., bývalý děkan PdF. Při této příležitosti byl zástupci Svazu bojovníků za svobodu dekorován „Křížem za věrnost ideálům humanity a demokracie“.

V družném prostředí s bohatým domácím občerstvením potom prof. Mezihorák hovořil o své senátorské práci prostoupené mnoha „vmitřními boji“. Poté pan senátor představil svůj kalendář s myšlenkami a daty světových osobností pro rok 2000 s názvem „366 myšlenek pro 366 dnů roku“.

Text a foto T. Jemelka

## Rozhovor

### Čas bilancování

Dokončení ze str. 3

získaných informací využít ve svůj prospěch také k tomu, aby mohly případně změnit i svou organizační strukturu a dosáhnout vlastních úspor (např. otázka nezbytnosti pracovníků pro archivní služby na každé fakultě po přestěhování archivu UP apod.). Na základě zprůhlednění informací o finančních tocích a případných návrzích organizačních změn, při všeobecné vzájemné informovanosti o jednotlivých stanoviscích by pak mělo být možné objevit optimální možnosti nápravy a dosáhnout dohody, jak částku na centrální jednotky vydělit z rozpočtu fakult.

Jak doc. J. Schulz doplnil, dosavadní nesoulad při schvalování univerzitního rozpočtu byl dán také výrazně prosazovanými zájmy fakult, přičemž byla opomíjena žádoucí integrace univerzity jako celku. Do budoucna bude patrně nutno počítat s určitým omezením tzv. solidarity fakult a zasahovat tímto dosud obvyklým způsobem do hospodaření fakult až v okamžiku hrozícího kolapsu.

Hlavního cíle práce uvedené pracovní skupiny by mělo být dosaženo ve chvíli, kdy se podaří dosáhnout konsenzu v otázce organizační struktury RUP a IC UP, pak bude nutno očekávat souhlas i s výší finančních prostředků vyčleněných na jejich provoz (z tohoto důvodu bylo pozastaveno vydání organizačních řádů fakult a ostatních jednotek UP).

Závěry pracovní komise, které lze očekávat koncem října, budou sloužit jako podklad k jednání na dalších úrovních (akademické senáty fakult, AS UP i další možné mezistupně nebo varianty).

Výstup z několikaměsíční práce pracovní skupiny bude po dokončení návrhu zveřejněn v Žurnálu UP.

V. Mazochová

Třileté funkční období rektora UP prof. L. Dvořáka, CSc., v jeho nejvyšší akademické funkci se pomalu chýlí ke konci. Je to mimo jiné příležitost k bilanci uplynulých let a té se týkal následující rozhovor:

**Pane rektore, s jakým předsevzetím jste do funkce nastoupil a co z něj se vám podařilo splnit?**

Skončilo období extenzivního růstu UP, a proto bylo nutné se zaměřit na faktory intenzifikace. Za proořadé jsem považoval, a to platí stále, vytvořit podmínky k tomu, aby hlavní „produkty“ univerzity, tj. vědecké výsledky a absolventi, byly vzhledem k našim možnostem co nejkvalitnější. Tak vznikly často i mezioborové výzkumné týmy (především kolem výzkumných záměrů a tzv. „250“), které dosahují výsledků srovnatelných se světovými pracovišti. Na vědeckém výkonu se ve větší míře začínají podílet i menší fakulty. Rovněž kvalita většiny našich absolventů, včetně absolventů jen krátce působící PF, je velmi dobrá. Soudím tak nejen podle ohlasů externích členů státnicových komisí, zaměstnavatelů, ale i podle toho, že mnozí z absolventů dělají UP dobré jméno v zahraničí. Tuto kvalitu je třeba v budoucnu ale přesněji vyhodnocovat a vytvořit systém jejího zlepšování.

Jako náležitý úkol zůstává překonání stále ještě časté a zřetelné výukové a někdy i výzkumné izolace pracovišť. Finanční problémy by tuto izolaci neměly prohlubovat, ale měly by být naopak motivací k jejímu odstranění.

**Jaký máte názor na univerzitní priority, co je třeba více preferovat, co případně omezit?**

Jsem přesvědčen, že naše univerzita má tradici a především lidské kapacity na to, aby byla univerzitou splňující mezinárodní kritéria v mnoha u nás pěstovaných oborech, jak přírodovědných, medicínských, tak i humanitních. To považuji za první prioritu. Proto musíme věnovat proořadu pozor-

nost úrovní doktorandského studia, podporovat špičková vědecká pracoviště, najít způsoby, jak motivovat kvalitní mladé lidi pro práci na UP. S tím souvisí samozřejmě úroveň jazykové přípravy, možnosti studijních pobytů na zahraničních pracovištích a zahraničních studentů a učitelů u nás. Měli bychom zvýšit i nabídku anglických studijních programů. U doktorských programů by to pak měla být samozřejmost.

V pořadí druhou prioritou by mělo být uspokojení požadavků širokého regionu, tj. výchova vysokoškolských odborníků pro školskou praxi, lékařů, právníků atd. a posílení postavení univerzity v celoživotním vzdělávání. Ostatně i tento moment je celoevropským problémem. Omezit lze neperspektivní studijní obory. Které to jsou, to musí posoudit odborníci z příslušných fakult. Osobně si myslím, že bude třeba nejdříve zvážit transformaci příliš úzce specializovaných magisterských studijních programů. V oblasti vědy je třeba zvážit podíl tzv. regionálních vědeckých disciplín na celkovém objemu výzkumu.

Jaká je vaše nejradostnější a nejsmutnější vzpomínka za tři roky ve funkci rektora UP?

K nejsmutnějším okamžikům patří úmrtí výrazných osobností UP, lidský vzácných kolegů – doc. JUDr. M. Liberdy, děkana PF UP a mého učitele prof. RNDr. V. Vyšína, CSc., profesora teoretické fyziky PŘF UP.

K těm radostným patří např. předání kopie historického žezla naší univerzity rektorem prof. Smekalem z Innsbrucku, dokončení nových univerzitních objektů, úspěšné zvládnutí důsledků povodní nebo sice pomalu, ale přece jen rostoucí vědecký výkon UP, přijetí publikací do mezinárodních časopisů, úspěchy našich doktorandů v soutěžích Talent roku atd. V osobním životě to pak bylo narození druhé vnučky.

-mh-

(Pokračování v příštím čísle)

## Z vědeckých pracovišť UP

## Studium fotodynamického jevu

O hlavní oblasti odborného zájmu doc. RNDr. H. Kolářové, CSc., z Ústavu lékařské biofyziky LF UP, tj. především o studiu tzv. fotodynamického jevu a možnostech jeho uplatnění v léčbě nádorových onemocnění, jsme informovali už v předchozím čísle Zurnálu UP. Nyní přinášíme druhou, závěrečnou část rozhovoru:

Jak testujete biologickou účinnost?

Pro testování používáme buněčné kultury, především nádorové linie. Fototoxický účinek na buněčné úrovni (např. životnost buněk) je hodnocen fluorimetricky na Fluoroscanneru s využitím fluorescenčních sond. Tato metoda je doplňována studiem buněčného poškození v inverzním fluorescenčním mikroskopu. U fotodynamicky aktivních látek je třeba nalézt co nejvýhodnější kombinaci koncentrace fotosenzibilizátoru a dávky ozáření, aby bylo dosaženo co největšího fototoxického účinku. O této části práce je možné se více dozvědět na internetové adrese <http://www.photobiology.com/photo99/contrib/kolarova/index.htm> v naší další publikaci s názvem: „In vitro photodynamic therapy with phthalocyanines on the MCF7 cancers cells“.

Můžete vybrat některý z posledních výsledků vašeho výzkumu?

Nejnovější je práce související s hloubkou průniku laserového záření do kůže. Studovali jsme

vlastnosti záření laserů a provedli měření hloubky penetrace záření různých vlnových délek kůže v podmínkách in vitro na vzorcích kůže z různých lokalit kožního povrchu. Rozložení intenzity záření bylo studováno pomocí CCD kamery a softwaru pro analýzu obrazu DIPS. Studium optické fáze interakce záření a tkáně je důležité pro všechny aplikace související s účinky záření na biologické systémy. Práce vyšla letos v americkém časopise *Lasers in Surgery and Medicine* (24, 3, p. 231–235, 1999). Za docela úspěšnou akci považují také prezentaci výsledků 7. pracovníků naší skupiny na mezinárodní konferenci v Římě (Photodynamic effect study based on laser-induced phototoxicity. VIII. Meeting, European immunodermatology society, Rome, 1998.) Příspěvek byl pak publikován se stejným názvem v *Experimental Dermatology* (7, No. 6, p. 425, 1998).

Má váš výzkum grantovou podporu?

Samozřejmě, bez ní si svou práci ani nedovedu představit. Tento výzkum je malou součástí řešení rozsáhlého grantového projektu MŠMT „Profilování centra molekulární biologie a medicíny UP“. Výzkumný úkol má v rámci tohoto projektu název „Studium vlastností a reaktivity excitovaných stavů fotosenzitizujících látek (pro účely terapie nádorů reaktivními formami kyslíku)“. Dále se podílím

na řešení grantového projektu IGA MZ s názvem „Fototoxické účinky xenobiotik – testovací systém in vitro“ ve spolupráci se Státním zdravotním ústavem v Praze.

S kým ve výzkumu spolupracujete?

Na vývoji nových fotodynamicky aktivních látek spolupracujeme s Výzkumným ústavem organických syntéz v Rybitví a se Státním zdravotním ústavem v Praze. V rámci této spolupráce jsme se aktivně zúčastnili 3rd World Congress on Alternatives and Animal Use in the Life Sciences, který se konal v italské Bologni dnech 28. 8. – 2. 9. 1999. Naše dva příspěvky („Alternative in vitro approaches to testing of photosensitisers“ a „The 3T3 neutral red uptake phototoxicity test in the Czech Republic“) se týkaly zavádění nových alternativních in vitro metod testování fototoxicity a jsou publikovány v časopise *ATLA (Alternatives To Laboratory Animals)*, 27, p. 300, 338, 1999.

Vzhledem k tomu, že se snažím o zavádění výsledků výzkumné práce pro praxe, je nezbytná spolupráce s klinickými pracovišti (např. spolupráce s naší kožní klinikou).

Děkujeme za rozhovor.

-mh-

## K čemu Citační index?

Na přístup k Citačnímu indexu přes internet si člověk tak rychle zvykne, že jeho případnou absenci při práci citelně pozná. Pár kliknutí myši a máte neocenitelné informace, které byste jinak horko těžko sháněli celé dny. Sám jsem zjistil, že se napojím a vyhledávám v něm tak dvakrát, třikrát týdně.

K čemu je to dobré?

Přčete článek a nechcete opomenout důležité práce jiných autorů. Víte, že kolega či konkurent XY se pravděpodobně zabývá podobnou tematikou. Budete prohledávat všechny dostupné časopisy? A co když je něco důležitého v těch nedostupných? S Citačním indexem víte, co jste potřebovali, během dvou minut, ani nebylo nutné se zvednout od psacího stolu. Vyhledávání podle autorů i tematiky, publikace i citace.

Přišel vám článek k recenzi, není to přesně oblast, na kterou se soustředíte, ale na poslední konferenci jste o podobném problému slyšeli přednášet někoho jiného. Není složité si zjistit, co ten o tomto tématu už publikoval, koho cituje, a poměrně rychle vystopovat, jaký je vlastně v této oblasti současný stav vědomostí. Je předkládaný článek nápaditá inovace, nebo plagiat, nebo autor opomněl citovat důležité prameny? Citační index vám pomůže rychleji napsat kvalifikovaný posudek. Přijde vám na katedru návštěva, nebo vy budete hostem u někoho jiného? Každopádně se bude hodit, když budete už dopředu vědět něco víc o práci vašeho partnera.

Vypsalí jste konkurz a chcete si udělat obrázek o kvalitách uchazečů? Nebo naopak uvažujete o přihlášce do konkurzu a zajímá vás výkonnost vašeho potenciálního šéfa a nového pracoviště? Čtyřikrát, pětkrát kliknete myškou a víte, co jste potřebovali. Narazili jste na článek – velice zajímavé výsledky, a přece jaksi podezřelý... Kritizoval to už někdo? Nebo to ostatní používají jako seriózní základ? Přesně na to vám odpoví Citační index.

Anebo třeba – hodláte polemizovat s Václavem Klausem tváří v tvář? Směle do toho, ale poznejte nejdříve lépe svého protivníka. Zjistíte si, co pan profesor v poslední době publikoval a které světové kapacity našeho veličana citují!

Ale už jako studenti při výběru vedoucího diplomové práce nebo postgraduálního školitele uděláte moc dobře pro svou budoucí kariéru, pokud vezmete v potaz informace z Citačního indexu.

Při své jarní návštěvě Olomouce jsem se po něm ptal v knihovně ve Zbrojnici, kupodivu o něm ale málodko vůbec věděl. „Citační index? To mi nic neříká, co to má být? Zkuste se zeptat támhle...“ A teprve asi u třetí instance jsem měl štěstí: doktorka Slezáková byla perfektně v obraze, věděla o co jde, ale vysvětlila mi, že tohle tady bohužel nemáme. Hlavní důvod – cena. Ona ta pěkná očička přijde na necelý milion korun ročně, a to

pouze přírodovědná větev. Něco takového si rozpočet knihovny dovolit nemůže. Ale – co takhle celá univerzita, unesla by to, kdyby se mezi akademickou obcí našla společná vůle? Neposbíralo by se nás víc, kterým by se taková pomůcka k práci náramně hodila?

Doc. T. Opatrný,  
Katedra teoretické fyziky PříF UP  
a Weizmann Institute of Sciences, Rehovot, Izrael

## Přečetli jsme za vás

## Jak udělat ze školy elitní univerzitu?

... na mnoha našich vysokých školách je jakýsi prodloužený šábes. Zavřeno většinu července a srpna. To byová na dobrých školách ve světě doba nejintenzivnějšího studia a v laboratořích a knihovnách to hučí životem...

Ze zkoušky se má udělat intelektuální dobrodružství pro studenty. Učitel má mít ctizádost táhnout toho studenta maximálním tempem nahoru, na svou úroveň. A největší odměna pro kantora je, když vidí, že jeho studenti jsou v oboru zřetelně dál než on. A kdo to nedělá, je špatný.

Škola, která nemá ctizádost získat do řad svých učitelů to nejlepší, co je v zemi získatelné, je škola bez ctizádosti a škola, která nemůže mít svůj velký respekt. Tam mají být zapálení lidé, kteří říkají: Z naší školy uděláme naprosto elitní univerzitu. Sehnat skvělé učitele a začít s dorostem. Když někdo bude skvělý doktor, tak je to vidět ve dvaceti nebo v pětadvaceti. A takoví lidé se mají habilitovat před třicetkou, ale v rámci našeho mrzačení lidí se habilitují po čtyřicetce. Tito lidé se mají stát univerzitními profesory nedlouho po třicetce. To jsou ty pochodně. A u nás se jimi stávají po padesátce. To jsou známky marasmu a úpadku.

Od školy základní až po vysokou je rozšířen „marasmus“. Co rozumím marasmem? Za dva dny to do sebe naházet a den po zkoušce se vytahovat, že už je všechno zase z hlavy vyhádnáno.

Priorita priorit je školství této země, včetně školství nejvyššího stupně. To jsou univerzity a instituce, které jsou schopny vést na co nejlepší úrovni „PhD studia“, čili opravdové doktoráty. Na těchto lidech stojí dnešní fungující svět. Doba, kdy inženýři měli rozhodující slovo v průmyslu, ta už

je dávo pryč. Dnes mají klíčové pozice lidé s doktorátem z vynikajících laboratoří.

(Prof. R. Zahradník v rozhovoru se studentem LF UP R. Ličenikem,  
Had, květen/červen 1999, s. 8–10)

-mh-

## Objev

Objev je termín relativní. Když Marie Skłodowska-Curie objevila radium, tak vskutku něco nalezla, co do té doby nikdo neznal, uskutečnila tedy objev. Ale když sir Henry Morton Stanley za rachotu pušek „objevuje“ Edwardovo jezero, začíná se věc komplikovat, neboť na březích onoho jezera žilo už několik desítek tisíc příslušníků druhu homo sapiens, toliko jiné rasy, kteří toto jezero objevili už v pravěku. Stanley tedy jezero ani tak neobjevil, jako prostě přivedl k vodě hrstku bělochů, a aby ve shodě s kontinentální tradicí zadokumentoval tuto událost, porazil nálezitý počet domorodců. Termín „objev“ funguje pouze jednosměrně. Komu záleží na tom, kdy třeba černoši objevili Evropu? Nebo Japonci Havaj, známou jim dávo před Evropany? Zamýšlí se vůbec někdo nad tím, že podobně jako Livingstone dolní tok Konga objevili roku 1241 Tataři dolní tok Visly, předtím jim naprosto neznámý? Nikoliv – europocentristické pojmové vektory jsou zaměřeny pouze zevně. V konsekvenci s tím se shodně zachází s vektory národními.

Ludwik Stomma, *Polityka* 25. září 1999  
Z polštiny přeložil

-if-

## Diskuse, názory, ohlasy

### Vedení LF UP neignoruje snahy referátu pro vědu a výzkum UP

S návrhem vedoucího právního oddělení UP pana JUDr. L. Antonů na zřízení komerčního centra jsem měla možnost se seznámit prakticky hned po roce 1990. Domnívám se, že základní myšlenky jsou naprosto správné a že pro členy akademické obce by jistě takovéto centrum představovalo výhodu. Každý akademický pracovník nebo zaměstnanec vysoké školy by se měl věnovat především tomu, na co je specializován, a neztrácet čas činnostmi, ve kterých působí pouze jako zasvěcený amatér. Většina z nás sice postupem času byla nucena získat jisté zkušenosti nutné pro jednání s podniky, firmami nebo jinými zájemci o výsledky tzv. doplňkové činnosti, ale často nejsme schopni uzavírat smlouvy tak, aby- chom měli jistotu, že jsou stejně výhodné pro UP jako pro externího zájemce. Kromě toho je také nutné uzavírat dohody nejen ve prospěch jednotlivých pracovišť, ale vzít také v úvahu využívání stávajícího vybavení.

Komerční centrum by mělo mít k dispozici informace o současných i připravovaných aktivitách v této oblasti. Jenže k tomu, aby byla odpovídající databáze k dispozici, nestačí, obrátí-li se paní Mgr. Štoselová na referentky oddělení pro vědeckovýzkumnou činnost na jednotlivých fakultách. Tak totiž zatím vypadala komunikace s naší fakultou a předpokládám že i s ostatními fakultami, na kterou si paní Mgr. Štoselová stěžuje. Evidence smluv k tzv. doplňkové činnosti na LF není na odd. pro vědeckovýzkumnou činnost, takže i kdyby referentka podklady předat chtěla, nemá je k dispozici, ale především by o takovém požadavku mělo být informováno vedení fakulty. Nejsme si vědoma toho, že by vedení naší fakulty „více či méně ignorovalo snahy referátu pro vědu a výzkum UP“, jak je uvedeno v příspěvku, na který reagují, protože se na nás pan prorektor Lenhart, jemuž toto oddělení podléhá, přímo neobrátil.

Pokud chce Univerzita Palackého skutečně zřídit komerční centrum, pak je třeba, aby i komunikace s fakultami probíhala na jiné úrovni. Bylo by vhodné, aby se sešel pan prorektor Lenhart s příslušnými proděkaný a společně posoudili, které údaje je potřebné mít k dispozici, ale současně, co bude centrum nabízet. Nebude jednoduché získat kvalitní odborníky např. z oblasti patentů a licencí, bude třeba získat manažera schopného zjistit a zajistit poptávku po našich výsledcích. Pan prorektor Lenhart úkoly komerčního centra v Žurnálu č. 2 popsal, teď jde o to, abychom se snažili výrazněji v přípravě pokročit, protože období, po které se o nutnosti centra mluví, je už zbytečně dlouhé. Rozhodně si nemyslím, že UP je neslavnou výjimkou mezi ostatními vysokými školami. Rada aktivit probíhá celkem úspěšně i bez podpory centra, při ochranně výsledků vědecké práce využíváme externí odborníky, při uzavírání smluv poskytuje jednotlivým pracovištím nebo pracovištím podporu děkanát fakulty. S dobře vedeným a personálně zajištěným centrem by mohlo jít všechno snadněji a podařilo by se získat víc finančních prostředků. Konkrétní návrh je však třeba předložit k projednání především např. na Kolegiu rektora, Vědecké radě UP nebo AS UP. Diskutovat na stránkách Žurnálu UP může být užitečné tehdy, když již budeme mít konkrétnější představu.

Závěrem bych ráda připomněla, že to, že jednotlivá pracoviště a fakulty získávají často nemalé finanční prostředky z doplňkové činnosti, současně výrazně pomáhá vyrovnat rozpočty nejen pracovišť a fakult, ale i celé uni-

verzity, protože ta je právě jednotlivými součástmi tvořena. Vyčítat nám partikulární zájmy mi za současné ekonomické situace připadá velmi nespravedlivé, protože při dělení dotace, kterou UP dostává z MŠMT, zatím vždy vedení UP přímo počítalo s tím, že si dokáže věnovat. Pokud komerční centrum přispěje ke zvýšení příjmů, jistě to všichni uvítáme, ale je třeba přestat o zřízení jen uvažovat a centrum zřídit.

Prof. J. Mačáková, CSc.  
děkanka LF UP

### Byrokracie a internet

Dne 28. 9. 1999, jsem se od správce sítě Rektorátu UP RNDr. V. Smolíka dozvěděl, že ředitel CVT RNDr. F. Zedník nepovolil instalovat na počítače v knihovně ve Zbrojnici systém WIN 95.

Pro všechny studenty UP jsou v celé centrální knihovně, INFORMAČNÍM CENTRU UP, „volně“ zpřístupněny pouze čtyři počítače. Na těchto čtyřech počítačích je navíc nainstalován software odpovídající stavu v r. 1994, kdy byl internet ještě v plenkách. Tento systém vyžadoval po uživateli internetu přihlášení do lokální sítě tak, jak jej známe ze starších počítačů. Nový systém (tzn. WIN 95 a výše) však dovoluje nezatěžovat lokální síť, servery, pracovní sílu a konečně i samého uživatele nutností vlastnit tzv. „účet“ na lokálních sítích. To znamená, že pokud používáte lokální síť jen jako zprostředkovatele k práci na WEBU – což je dnes (vedle e-mailu) dominantní část internetu, nepotřebujete přihlášení do lokální sítě, neboť to se děje automaticky prostřednictvím TCP/IP protokolu. Navíc e-mail lze dnes s daleko větším komfortem pro studenty (a o ty hlavně jde, ne?), ale nejen pro ně užívat přes WEB.

Nutnost mít svůj „účet“ v praxi znamená toto: od září, kdy nastupuje nová skupina studentů do prvního ročníku a kdy tito studenti prahnoucí po informacích zjistí, že potřebují „nějaký účet“, aby se dostali k těmto informacím na Informačním centru UP, dochází k návalu žádostí o zaregistrování. Tento nával žádostí se (podle zkušenosti z loňského roku) táhne až do března či dubna. Studenti jsou nuceni čekat na vyřízení účtu 14 dní, měsíc i více, a to zcela zbytečně. Vzniká napětí mezi studenty, kteří čekají na účet, správce je zahlcen zakládáním zbytečných účtů a za-

městnanci jsou nespokojeni s pomalým servisem, který správce nestíhá. Tyto zbytečné účty také blokují místo na serveru UP, protože i když je student nepoužívá, chodí na ně hromadná pošta UP. Většina studentů totiž přichází na UP s již dávno založeným účtem pro e-mail na volně přístupných serverech, které nabízejí mnohem výhodnější podmínky (za všechny jen tolik, že e-mailovou adresu mají nejen po dobu studia a přístup ke své poště mají přes web z jakéhokoliv místa na světě velmi lehce). Žádost o zaregistrování na UP (a adresu, kterou stejně nebudou používat) podávají jen proto, že to v knihovně (Zbrojnici) vyžadují.

Když už studenti svůj „účet“ na UP získají, mohou ony čtyři počítače v knihovně ve Zbrojnici využívat. Vyzvednou si butovací disketu, spustí přes butovací disketu počítač a po skončení své práce, před dalším studentem, počítač vypnou a butovací disketu vrátí, aby si ji mohl půjčit někdo další. To mi připadá přinejmenším jako neúčta ke svěřenímu. Stojí celá tato procedura za to? Za možnost KONTROLY a hlídání, kdo může a nemůže mít přístup k informacím? V době, kdy komunikace prostřednictvím internetu nabývá vrchu nad ostatními komunikačními prostředky? Proč tedy naše univerzita zřizuje své webové stránky, odvolává se na ně při dotazech na zahraniční stipendia, kontakty na různé instituce atd.? Aby se na ně zrovna naši studenti dostali s co největšími potížemi?

Ředitel CVT RNDr. F. Zedník se odvolává na Směrnici rektora UP – B3-4/99, Pravidla užívání počítačových sítí na UP, článek III. Mlčí však o tom, kdo tuto směrnici i přes připomínky týkající se tohoto problému vypracoval.

A na závěr i jeden malý návrh řešení. Zaveďte, vedle termínu „uživatel“ sítě UP z článku I výše uvedené směrnice, například termín „využivatel“ sítě UP „Yuzivatelem“ by se mohl stát každý student a zaměstnanec UP bez další nutnosti registrace. Z principu by tento „využivatel“ neměl přístup ke speciálním službám sítě UP, které však stejně užívá jen minimální procento současných uživatelů – mohl by využívat pouze protokol TCP/IP. Možnost stát se uživatelem by tak byla nadále zachována, nebyla by však podmínkou pro práci s internetem.

Martin Suchý  
správce počítačů FF UP

P. S.

Zajímalo by mě, zda má také RNDr. F. Zedník (v rámci rovnosti na akademické půdě) na svém počítači nainstalován pouze DOS a Windows 3.11. tak, aby nemohl porušovat uvedenou směrnici.

## Univerzitní pracoviště informují

### Nové kurikulum v Maastrichtu /II/

Druhý týden semináře *Expanding Horizons in Problem Based Learning* v Maastrichtu se zabýval koncepčními otázkami reformy kurikula. Stejně jako v prvním týdnu si účastníci mohli zvolit pro každé dopoledne a odpoledne ze dvou nabízených témat jedno, kterému dávali přednost. Naše preference pořadatelé po celý týden respektovali.

První blok byl věnován postavení teoretických a preklinických předmětů v problémově orientované výuce. Vedoucí byla fyzioložka, zabývala se proto zejména významnou rolí fyziologie v novém kurikulu. Na jednoduché ilustrační kazuistice byla demonstrována možnost studia (v souladu s principy nového kurikula zde úmyslně nepoužívám termín „výuka“) fyziologie vnitřní homeostázy, morfolo-

gické skladby a činnosti ledvin.

Další blok byl věnován nejruznějším aspektům implementace problémově orientovaného studia. Příklad maastrichtské fakulty ukazuje, že přechod na nové kurikulum může být rychlý, od počátku činnosti přípravné skupiny pro první praktické uplatnění to bylo pouhých patnáct měsíců (obvykle se uvádí přípravné období 3–5leté).

Druhý den probíhal seminář k přípravě učitelů na nové kurikulum. Zdůrazněna byla potřeba maximální informovanosti i aktivní účast vyučujících v přípravné fázi. Součástí dne bylo i sestavení vlastního programu přechodu na nové kurikulum.

Třetí den byl věnován zajištění kvality ve výuce. Prováděli jsme i analýzu situace na

## MEZI NÁMI VZDĚLANCI

Číst cizí dopisy náleží sice ke kaceřovaným, ale o to více pobavení poskytujícím nectnostem, a tak se čtenářskému zájmu těší jak edice korespondence politiků či umělců, tak epistolografie fiktivní – prózy sestavené z dopisů literárních hrdinů. (K nejstarším literárním kreacím v rámci tohoto žánru náležejí *Heroides* – Heroíny, fingované milostné listy slavných žen herojské doby antického Řecka, jejichž autorem je římský básník Publius Ovidius Naso, nar. roku 43 př. Kr., zemř. asi roku 18 po Kr.) Představil jsem již na tomto místě některé beletristické epistoly studentské, a je nyní záhodno uvést

DŮVĚRNÉ PSÁNÍ  
STAROSTLIVÉHO OTCE HANÁCKÉHO  
K SVĚMU V HOLOMOUCI  
ŠTUDYRUJÍCÍMU SYNU  
V ŘEČI NEVÁZANÉ,

jež roku 1813 uveřejnil brněnský kněz Tomáš Fryčaj v 1. svazku *Múzy moravské*. Dotyčné „důvěrné psaní“ podávám věrně podle vydání Fryčajova včetně Fryčajových vysvětlivek o textu (v kulatých závorkách) a pod čarou, na něž odkazují hvězdičky kombinované s kulatou závorkou, upravuji pouze interpunkci. Pro snazší pochopení textu v rázovitě hanáckině připojuji svoje vysvětlivky odkazované číselnými indexy. Komika otcovské epistoly je co pravda hrubozrná, ale právě takto se bavilo galantní 18. století, nežli se ve století následujícím prosadily mravy *biedermeierovských* salonů:

„Pan Boh ti dej štěstí, milé senko!

Ale abes černého čerta snědl, kakramentské čeledínko! Dostal sem, dostal že pre cedolko, cos mně poslal. Ale pse zlořečené, frfnivé, abe tě čert vzal a tvo hlavo nakrótíl – jako já zpávo o tobě sleším a pěknó nověno, ktero mně naši kmocháček Ondra Klovoň povědále: že pre sobě chodíš pod kondrem<sup>1</sup> (kordem) a že nadováš bróch jako nějaké kaprhál<sup>2</sup> a že černého čerta homíš – abe tě vzal – a do té kondrové pochve abe tě nasral a te, pse steklé kakraholtské, abes to velézal! O te partykářo šlako-

vité,<sup>3</sup> abe tě čert krk zlomil abe abes radč zcépl jak ten náš staré valach (Pferd) skrozo tvó parádo a s tím tvém kondrem! Co pak není na tom dost, dež te na křevo klobok nosíš? Ha! Než mose také k tomu běf ten nešťastné spečák.<sup>4</sup> Hamalo,<sup>4</sup> čerto, to tě naposlede povídám: zaneche mně to parádo – a také tě i matka zkazojó jakožto rozomná žena: že s kondrem není co hrát – že pře nešťěstě decke za krkem – nebo že pre se to kordisko někde náhle meze nohe zaplece a te že naň hopadneš a že sobě pořežáš létka abe oko některé vypejchneš – tak potom bodeš bídném žebrákem. To tě matka proročkoje jakožto módrá a já také jakožto staré a rozomné tvój tátík. Tak tede poslechni rádo, af je z tebe něčo k našemo potěšení, a ne k letosti – sec matka povídale, že pre tě hopečo hrobé h... (abes ho snědl), a ne vdolke a bochte, šelmo kakrahaldská!

Naší ledí také povídale, jak tam beše na trhu, že pře to tam sléšele od jednoho pana štodírníka, co je také po první škole<sup>5</sup> jako te: že pre se jenom po holecích tóláš a střevice i pončoche dereš. Počke, te lanccho<sup>6</sup> Zjednám tě hrobé h..., a ne střevice – než nechám tě chodět boské jako našeho Koraza (jméno domácího psa), šelmo vševa paradnická! Počke jenom, čerta s te snědl a abe tě vzal e s tem tvém kordískem – šak mě dá Pan Boh dockať tvého Patra profoza<sup>7</sup> – meslím, že ti nasolím polévko, že tě zmejo špinu z řeti – až se pokálěš do plonder,<sup>8</sup> sviňáka, jak se sviňáček!

A také sleším o tobě, že pre te, hlopé holoto, jenší chlapce hocíš<sup>9</sup> a sám že hrobé h... homíš jako cep – a abes ho snědl. Mám já to s tebo potěšení: meslím, že ono z tebe bode černé čert, a ne pan falář. Meslím, že te se v té štodyrni černého čerta nahochíš a zláš, dež te tak hospodářš, jak o tobě sleším: že dež tě pošlo stravo, tak že mírko kaše po dvouch patákách<sup>9</sup> prodáváš. Ale počke, sakramente kakramentské, pošlo ti podrohó hrobé h... jak ta má čepice, a ne kašo! A se te hospodář, dež te sobě ani harcho<sup>10</sup> papíro ani hengosta<sup>11</sup> ani toho daremného posepátka<sup>12</sup> nekopíš – a se všeckem se na mě spoleháš, abech já jenom decke poselal a dával. Co pak te meslíš, kakramentské kloko, že mě peníze z řeti tečo – abe že mě je naša stará kobela sere?

O, na mó hříšno došo, chlapce! Nečeke mě tam za sebo ani mně dom nechod – sece tě tak zmaloje, že se ani čertovi na podešve hodíř nebodeš!

Ach, dočkám já sobě z tebe pěkného čerta! Meslím, že te se v te štodyrni ani tého špatného ševcovstva nenahochíš – ne tak falářstvi! O, te nešťastné falářo! Bode on z tebe meslím falář, jak z me chalope Jerozalem abe Holomoc. Matka decke hádá na seto (Sieb)<sup>13</sup> a dítvých pověr potreboje, abe mohla věděf, co z tebe bode, a níkda nic neohodne než to, že z tebe bode chlapisko škaredé a roztrhané v haleně s cepem. Tak tede máme pěknó čekano, jak se to v pravdě vejevi.

To ti tede posledně na roko dávám: varoj se všeckého zlého a také soětské marnosti se varoj! Šak já tě rozkošo nezapovėdam: te sobě možeš, kde chceš, zaspívat svató (píseň), ale jenom po ticho, aby tě žádn neslešél – a do šenko k mozyce také možeš jít a posedět, ale jen peněz nehotracoovat – a dež se napiješ, tak di dom, abe tě žádn neviděl, lebo víš, že peněz škoda – že je jich málo.

Také tě napomėnám, abes te Verone Hrobařovė do čerta nechal, deř vř, že je h... po mrše staré, nebo ona jak chlapa zdaleka změřčí, tak zasmradí celo dědimo prkem<sup>14</sup> jak stará koza. Přetom tě také pozdravojó matka a přátelė<sup>15</sup> a celá rodina – a Pano Boho tě poročím – a chove se mně po panskó: málo jez a potenko veklid.<sup>16</sup> A přendí na hody s tvém Patrem profozorem! A dej ti Pan Boh dobro noc, jak sloši a patří! Amen.

Dáno v Rataji dne 20. srpna roko letošního.

To tě skazojó jakožto tvój milé tatík

Jora Plondrovské až do smrti.“

<sup>1</sup>) Byl tehďáž obyčej, žeť studentí nosřvali kordy.

<sup>2</sup>) Instrukzion geben.

<sup>3</sup>) Kaprál, desátník u vojska.

<sup>4</sup>) Partykář – pletichář, šlak – výkal, lejno.

<sup>5</sup>) Špičák.

<sup>6</sup>) Hamalo – halama, expresřoní obměna k „holoměk“.

<sup>7</sup>) Tj. po studiu filozofické fakulty, jejíž absolvování podmiňovalo studium na fakultě teologické, lékařské a právnícké. Jak plyne z dalšího textu, hanácký synek je posluchačem teologie.

<sup>8</sup>) Lanccho – tulák.

<sup>9</sup>) Tj. dočkám se tvého pátera profesora (učitele na teologické fakultě).

<sup>10</sup>) Plundry – široké kalhoty.

<sup>11</sup>) Paták – mince v hodnotě pěti grošů.

<sup>12</sup>) Harch – arch.

<sup>13</sup>) Hengost – inkoust.

<sup>14</sup>) Posepátko – posypátko, jemný písek, jehož se dřive užřvalo místo pijavého papíru.

<sup>15</sup>) Věští ze síta.

<sup>16</sup>) Prk – kozlovitý pach samčí zvěře spárkaté vydáváný jen v době řřje, kozlina.

<sup>17</sup>) Přibuzní.

<sup>18</sup>) Potenko – tence, veklidř – vyprázdnit se.

Jiří Fiala

hypotetické fakultě, kde kontrola kvality nedvedla ke zlepšení kurikula.

Čtvrtý den jsme pokračovali v přípravě nového kurikula včetně sestavení vzorového výukového bloku. Jeden Čech a dva Vietnamci tak dostali za úkol zpracovat rámcový plán pro blok onemocnění břišní dutiny pro lékařskou fakultu v Maastrichtu. K posouzení našeho návrhu byl přizván jeden ze studentů fakulty. Potěšilo nás, když tento „expert“ PBL hájil náš návrh proti námitkám několika našich kolegů.

Poslední den byl věnován informačním zdrojům včetně Internetu.

Jak bylo uvedeno na začátku, účastníci kurzu si mohli volit ze dvou témat, nestihl jsem proto některé další semináře, které byly jistě velmi zajímavé. Z některých bylo možno získat alespoň písemný materiál (stručně alespoň názvy dalších seminářů: *Tutorial skills, Media/Technology in medical education, Preparing the students for PBL, The way students learn, Clinical teaching* atd.).

Vedoucí seminářů nebyli vždy lékaři. Z osmnácti přednášejících, resp. vedoucích seminářů bylo osm z Department of Educational Research and Development, toto oddělení se věnuje plně organizačním a technickým stránkám kurikula. Další dva byli ze Šiklslab – laboratoře, na kterou je fakulta zřejmě hrdá. Studenti se zde učí různým praktickým dovednostem potřebným při vyšetřování pacientů včetně odebírání anamnézy.

Většina účastníků (z devatenácti zemí) byli lékaři všeobecné medicíny, účastnilo se i několik stomatologů. O obecné platnosti základů

nového kurikula a systému výuky svědčí, že mezi účastníky byly i dvě skupiny záchranářů-nezdravotníků ze Švédska a učitelé technické univerzity z Jižní Afriky. Téměř všichni měli s PBL osobní zkušenosti a přišli z pracovišť, kde nové kurikulum již působí.

Celkový dojem z kurzu byl veskrze pozitivní. Vynikající organizace a péče organizátorů, pobyt v budově fakulty, která plně vyhovuje novému stylu výuky, volný přístup do krásné knihovny bohaté zásobené časopisy – vše nás nadchlo tak, že na konci týdne jsme si všichni přáli co nejdřív začít s uplatňováním získaných zkušeností. Po prázdninách, s příchodem běžných starostí a začátkem nového akademického roku nadšení pochopitelně trochu ochladlo. Zůstávají ale užitečné kontaktní adresy, nové poznatky a přesvědčení, že změny v kurikulu by byly proveditelné a sloužily by ku prospěchu i na Lékařské fakultě UP.

PBL není zdaleka jediným (a pravděpodobně ani ne hlavním) znakem „nového kurikula“, které se větší či menší měrou uplatňuje na lékařských fakultách po celém světě. K pochopení rozsahu a významu změn je nutná informovanost všech, učitelů i studentů. K větší informovanosti měla přispět i návštěva prof. J. W. Arendse z Maastrichtu na naší fakultě. Profesor Arends bohužel těsně před odjezdem onemocněl. Doufáme, že se plánovaný seminář uskuteční později a „kovář“ podá zájemcům mnohem podrobnější informace, než mohli ve dvou stručných článcích sdělit dva „kovářčkové“.

Doc. A. Merkunová, Csc., prof. J. Dušek, Csc., LF UP



Student-bourlivák z 18. století, dobový německý mědiryt.

## Studentská rubrika

### Letní škola německého jazyka a kultury ve Frankfurtu nad Mohanem

Prázdniny zatím ještě netrpělivě přešlapovaly za dveřmi, my jsem však už balily kufry a opakovaly slovíčka. S dobrodružnými pocity prodchnutými zvědavostí a nedočkavostí 27. června 1999 celá naše čtrnáctičlenná „dámská výprava“ pod vedením doc. A. Nelešovské, CSc., usedla do autobusu směr Frankfurt nad Mohanem, kde jsme měly pod záštitou nadace „Aktion 365“ strávit téměř dva týdny na Letní škole německého jazyka a kultury.

Paní Backová, vedle pátera Tararry jedna z patronů pobytu a naše obětavá pečovatelka, měla pro nás po po příjezdu vše pečlivě přichystané (pokrmu, ubytování i program). První „Sitzungsrunde“ – sezení čili diskuse v kruhu, které se pak pravidelně opakovalo každý večer, proběhla v přívitacím duchu. Naše slovní zásoba nebyla vždy nejbohatší, proto často mluvily vybrané obrázky za nás. Příležitost netrápit se vymyšlením německých vět se potom naskytla už jen jednou. Při jedné z pedagogicko-psychologických etud jsme dostaly příkazem ani nemuknout a ve dvojici nakreslit

obrázek, přičemž měl malíř dvě pravé ruce a v každé jinou pastelku.

Podobné tvůrčí činnosti vedle hospitací na základních školách, přednášek o politologii či prohlídky univerzity tvořily dopolední program. Odpolední program byl vyhrazen pro individuální průzkum fascinujícího a velkolepého města. Ať už to bylo kontroverzní Muzeum moderního umění, přeplněný obchodní dům, otáčivá restaurace vyhlídkové věže či upoutávka na koncert Karla Gotta – to vše se postupně jako nepatrné dílky poskládalo do malé mozaiky jednoho velkého zážitku.

Studijní pobyt byl pro nás velkým přínosem nejen po stránce zdokonalení se v cizím jazyce, ale i osobnosti. Navázaly jsme řadu kontaktů a v rámci naší studijní skupiny jsme se mohly více poznat.

Touto cestou bychom rády poděkovaly Kateřce učitelství 1. stupně ZŠ na PdF UP a zejména paní docence Nelešovské, která se snaží pomáhat studentům v navazování podobných mezinárodních kontaktů velmi obětavě

a s vynaložením značného množství času. Kéž by tuto možnost měli v dalších letech i ostatní studenti!

Za skupinu posluchaček 3. ročníku oboru učitelství pro 1. stupeň ZŠ a německý jazyk pro 1. stupeň ZŠ PdF UP

P. Šindelářová

### ... a tento týden ...

#### 11. – 15. ŘÍJNA

**Urologická klinika LF UP:** Operační a diagnostická endoskopie. Kurz.

**Teoretické ústavy LF UP:** Praktická sonografie v porodnictví a gynekologii. Postgraduální kurz. Pořádá Porodnicko-gynekologická klinika a Ústav lékařské biofyziky LF UP

#### 12. ŘÍJNA

**U-klub, Šmeralova 12, od 19.00 hod.:** Už jsme doma (UJD) – bigbit. Předprodej vstupenek IS, podloubí radnice, Horní nám. od 4. 10. a před koncertem.

#### 13. ŘÍJNA

**Katedra historie FF UP, Křížkovského 10, posluchárna č. 13, od 16.45 hod.:** Mgr. D. Schaller: Sebeurčení, nebo ireidenta? Postoje a mínění sudetských Němců ve 30. a 40. letech 20. století. Doktorské čtení.

**Katedra botaniky – Laborator růstových regulátorů PŘF UP, Šlechtitelů 11, budova A, učebna č. 502 – přízemí, od 16.00 hod.:** Mgr. P. Galuszka: Nový pohled na biodegradaci některých cytokininů v rostlinách. Cyklus odborných přednášek.

#### 14. ŘÍJNA

**Muzeum umění Olomouc, Denisova ul., od 16.30 hod.:** Doc. PhDr. J. Bartoš, DrSc.: Přednáška k 60. výročí začátku II. světové války. Pořádá Okresní výbor Svazu bojovníků za svobodu v Olomouci.

**U-klub, Šmeralova 12, od 19.00 hod.:** Pavel Lohonka Žalman a spol. Předprodej IS, podloubí radnice, Horní nám. od 4. 10. a před koncertem.

#### 15. ŘÍJNA

**U-klub, Šmeralova 12, od 20.00 hod.:** ROCK PARTY – pravidelná rokoteka s D. J. IVOTEAM -red-

Česká povaha považuje v teorii za optimální maximum, v praxi průměr. \* \* \*

Definice prostřednosti: s velikým úsilím dosahovat malých výsledků. \* \* \*

Předstírat práci je snadné. Těžší je předstírat mozoly a nejtěžší – předstírat dílo.

(S. Komenda: Veřejné tajemnosti. Alda, Olomouc 1999, 114 s.)

### anketa anketa anketa anketa anketa anketa anketa anketa

### Budeme volit nového rektora UP

Na zasedání Akademického senátu UP 29. 9. byla vyhlášena volba nového rektora UP. Funkční období současného rektora UP prof. L. Dvořáka, CSc., končí 31. 1. 2000. MŠMT ČR

vsak požádalo o oznámení jména nového rektora do 19. 11. 1999. I když jména kandidátů zatím nejsou známa, jistě se již nyní mnoho členů akademické obce zamýšlí nad vhodným typem kandidáta na post rektora UP, nad očekávaným stylem jeho práce a nad úkoly, které by měl ve svém funkčním období řešit prioritně. Redakce Žurnálu UP by chtěla povzbudit členy akademické obce k hojně a odpovědně účasti na nadcházející volbě. V předstihu

proto otevírá prostor pro odpovědi na připojené anketní otázky.

Anketní otázky otiskujeme od prvního čísla 9. ročníku Žurnálu UP; současně budeme zveřejňovat i odpovědi, které,

jak očekáváme, nám do redakce pošlou čtenáři univerzitního listu. Mohou je do redakce doručit osobně, vnitřní poštou, e-mailem, faxem nebo telefonicky (kontaktní adresy jsou uvedeny v tiraži).

Doufáme, že členové akademické obce využijí příležitosti a dají podnět k zamýšlení nejen svým kolegům, ale i kandidátům na nejvyšší akademickou funkci své alma mater.

-red-

**1. Jaký typ osobnosti by měl nový rektor UP představovat? (Důraz na vědeckou kvalifikaci, mezinárodní zkušenosti, administrativní způsobilost, manažerské schopnosti, strategické uvažování atp.)**

**2. Na kterou oblast (oblasti) by se měla zaměřit řídicí práce nového rektora především (priority)?**

**3. V čem by se měl dosavadní styl řízení univerzity změnit (resp. zachovat)?**

**4. Další poznámky.**

### Odpovědi čtenářů

První z očekávaných odpovědí na pravidelně uveřejňované anketní otázky došla do redakce Žurnálu UP z Pedagogické fakulty UP pod názvem *Laické představy výtvarného umělce a pedagoga:*

**Doc. D. Puchnarová, ak. mal., Katedra výtvarné výchovy PdF UP:**

Ad 1) *Typ osobnosti: vysoce kulturně vzdělaný, dobrý ekonom i filozof, energický manažer i stratég, diplomat, optimista, jemuž je UP životem a studentí vodou života.*

Ad 2) *Oblasti priorit:*

a) *Finanční politika UP – dlouhodobé jednání se sponzory v Olomouci, v České republice i v zahraničí; plánovitě působení na vládu ČR a ministerstva.*

b) *Přechod na kreditní systém – Evropa – ve spolupráci s univerzitami u nás i v zahraničí konkrétní pomoc jednotlivým fakultám a katedrám.*

c) *V relacích ke vstupu do Evropy jednat s příslušnými institucemi a v ČR o zavedení placeného studia co nejdříve (souvisí s bodem 2/a).*

Ad 3) *Řízení univerzity: zaměřit studenty na kontakty se zahraničím (stáže, studium, konference, symposia) v širokém měřítku a důrazně; užší kontakt s fakultami, příp. katedrami (1x za rok osobní návštěva s diskusí s pedagogy a studenty); kontrola všech investic při výstavbě a vybavení interiérů (ve smyslu šetření a respektování důležitých potřeb výuky); ulehčení mezinárodních kontaktů (pozvání přednášejících).*

-red-

### anketa anketa anketa anketa anketa anketa anketa anketa